ΙΔΡΥΜΑ ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Authoring : *Dipla Anthi* *(19/2/2001)*

For citation : *Dipla Anthi , «Αμαζόνες», 2001, Encyclopaedia of the Hellenic World, Asia Minor*

URL: <http://www.ehw.gr/l.aspx?id=3532>

Αμαζόνες

Summary :

Πολεμικός λαός γυναικών που ο μύθος τοποθετεί συνήθως στην περιοχή της αρχαίας Βιθυνίας-Πόντου, παρά τον ποταμό Θερμώδοντα. Αποκλείουν από την κοινωνία τους τους άνδρες ή τους παραγκωνίζουν. Δεινές κυνηγοί και πολεμίστριες, συγκρούονται με Έλληνες ήρωες και πάντοτε ηττώνται από αυτούς. Τους αποδίδεται η κτίση και η επωνυμία διαφόρων πόλεων στη Μικρά Ασία. Συνδέονται κατεξοχήν με πολεμικές και παρθενικές θεότητες. Ήδη από την Αρχαιότητα αναζητείται κάποια ιστορική βάση στο μύθο τους.

Other Names

Αμαζονίδες, Σαυροματίδες

Date and Place of Birth

Μυθική εποχή – Βιθυνία-Πόντος (ή αλλού)

Main Role

Πολεμικός λαός γυναικών

---

1. Σχέσεις – ετυμολογία ονόματος

Οι Αμαζόνες φέρονται ως κόρες του θεού Άρη και της νύμφης Αρμονίας.[1] Δεν υπάρχει αξιόπιστη ετυμολογία του ονόματος «Αμαζών», που πρωτοαπαντά στην Ιλιάδα από ρίζα που δεν είναι μάλλον ελληνική. Οι περισσότερες όψιμες πηγές ωστόσο το ετυμολογούν από το στερητικό «α-» και το «μαζός» (= μαστός), επειδή λέγεται ότι οι Αμαζόνες συνήθιζαν σε νηπιακή ηλικία να ακρωτηριάζουν τον ένα ή και τους δύο μαστούς τους ώστε να μην εμποδίζονται στις στρατιωτικές τους δραστηριότητες.[2] Μια δεύτερη εκδοχή αναγνωρίζει ως δεύτερο συνθετικό όχι το «μαζός» αλλά το «μάζα» (= κρίθινο ψωμί), αναφορά ίσως στη συνήθειά των Αμαζόνων να τρώνε κυρίως κρέας, και μάλιστα σαύρες, φίδια, σκορπιούς, χελώνες.[3]

2. Πατρίδα

Οι περισσότερες αρχαίες γραπτές πηγές εντοπίζουν το βασίλειο των Αμαζόνων στην περιοχή της αρχαίας Βιθυνίας, κοντά στον ποταμό Θερμώδοντα.[4] Ορίζουν όλες τις πεδιάδες και τα βουνά γύρω από τον ποταμό, με πρωτεύουσα τα Θεμίσκυρα.[5]

Άλλες πηγές αναζητούν το βασίλειό τους στις βορειοανατολικές ακτές του Εύξεινου Πόντου, κοντά στη λίμνη Μαιώτιδα,[6] ή ανατολικά του ποταμού Τάναϊ,[7] ή στην περιοχή του Καυκάσου, στις υπώρειες των Κεραυνίων ορέων,[8] ή αόριστα στην περιοχή μεταξύ Πόντου και Κασπίας θάλασσας.[9] Τοποθετείται ακόμα στην περιοχή της αρχαίας Σκυθίας,[10] ή και δυτικότερα στη Θράκη,[11] ακόμα και στην Ιλλυρία.[12]

Ως βασίλειο ξεχωριστό, ίσως και αρχαιότερο, από εκείνο του Θερμώδοντα, απαντά εξάλλου εκείνο των Αμαζόνων της Αφρικής, στη Λιβύη[13] ή στην Αιθιοπία, στις ακτές της Ερυθράς θάλασσας.[14] Αυτό το γένος των Αμαζόνων λέγεται ότι είχε ήδη αφανιστεί πολλές γενιές πριν από τα Τρωικά.[15] Το βασίλειο των Αμαζόνων της Αφρικής προβάλλει στο προσκήνιο με τη μεγάλη νικηφόρα επεκτατική εκστρατεία της βασίλισσάς τους

Authoring : *Dipla Anthi* *(19/2/2001)*
For citation : *Dipla Anthi , «Αμαζόνες», 2001, Encyclopaedia of the Hellenic World, Asia Minor*
URL: <http://www.ehw.gr/l.aspx?id=3532>

Αμαζόνες

Μύρινας σε ανατολική και δυτική Μεσόγειο.

3. Κοινωνία – σύσταση πληθυσμού – σχέση με άνδρες

Ο Όμηρος ονομάζει τις Αμαζόνες «αντιάνειρας», όρος που δηλώνει είτε αυτές που είναι όμοιες ή και ίσες με τους άνδρες είτε αυτές που εχθρεύονται ή μάχονται τους άνδρες.[16] Ο Αισχύλος άλλωστε χαρακτηρίζει το στρατό των Αμαζόνων «στυγάνορα», που μισεί δηλαδή το ανδρικό φύλο, ενώ αλλού τις ονομάζει «ανάνδρους», επειδή δεν έχουν άνδρες.[17] Ο Ηρόδοτος παραδίδει ότι οι Σκύθες ονόμαζαν τις Αμαζόνες «οιόρπατα», που στη γλώσσα τους σήμαινε «ανδροκτόνοι».[18] Διάφορα ονόματα επιμέρους Αμαζόνων άλλωστε, όπως σώζονται σε καταλόγους όψιμων συγγραφέων αλλά και –ως επί το πλείστον– σε παραστάσεις αγγείων ήδη από τον 6ο αι. π.Χ., υπαινίσσονται το μίσος τους και το διαρκή πόλεμο που είχαν κηρύξει εναντίον των ανδρών, αλλά και εν γένει το πολεμικό τους μένος και την υπεροχή.

Η κοινωνία των Αμαζόνων γυναικοκρατούνταν. Ο πληθυσμός αποτελούνταν στην πλειονότητά του ή αποκλειστικά από γυναίκες. Η επικράτηση των γυναικών αιτιολογείται με διάφορους τρόπους. Ο Πτολεμαίος υποστηρίζει πως επειδή η Βιθυνία, η Φρυγία και η Κολχική συνδέονται κατεξοχήν με τον Καρκίνο και τη Σελήνη οι άνδρες γίνονται υποτακτικοί και οι γυναίκες ανδροπρεπείς, εξουσιαστικές και πολεμοχαρείς.[19] Ο Στέφανος Βυζάντιος μεταφέρει την άποψη ότι στη Σαυρωματική Σκυθία, όπου τοποθετούσε την πατρίδα των Αμαζόνων, οι γυναίκες γεννιόνταν με πιο δυνατό σώμα από εκείνο των ανδρών. Ο ίδιος συγγραφέας ωστόσο προβάλλει ως πολύ πιο πιθανή την ιστορία που διηγούνταν οι γείτονες των Σαυρωματών: ότι κάποτε δηλαδή οι Σαυρομάτες εκστράτευσαν στην Ευρώπη και χάθηκαν όλοι, αφήνοντας μοιραία στην εξουσία τις γυναίκες τους. Όταν μεγάλωσαν τα αρσενικά παιδιά τους, στασίασαν εναντίον των γυναικών, εκείνες όμως νίκησαν και τα αφάνισαν. Φοβούμενες όμως αντίποινα από τους νεότερους άνδρες θέσπισαν να τους εξουδετερώνουν, σακατεύοντας τα μέλη του όταν ακόμη βρίσκονταν σε μικρή ηλικία.[20] Μια αρχαιότερη παραλλαγή αυτής της ιστορίας από τον Έφορο (4ος αι. π.Χ.) διηγείται πως οι Αμαζόνες, έχοντας απηυδήσει από την υβριστική συμπεριφορά των ανδρών, μεθόδευσαν τον αποκλεισμό τους με την ευκαιρία της απουσίας τους σε κάποια στρατιωτική επιχείρηση: όσους έμειναν πίσω τούς σκότωσαν, ενώ εκείνους που γύρισαν από τη μάχη αρνήθηκαν να τους δεχτούν ξανά.[21] Εκτός από το Στέφανο Βυζάντιο, την ύπαρξη ανδρών στην κοινωνία των Αμαζόνων μαρτυρούν και άλλοι συγγραφείς, πάντοτε όμως παραδίδουν ότι κακοποιούνται, τυφλώνονται ή σακατεύονται, ώστε να καθίστανται αδύναμοι, ενώ η θέση τους είναι υποδεέστερη, τους ανατίθενται οι βοηθητικές ή οι παραδοσιακά γυναικείες εργασίες.[22] Μια διαφορετική άποψη θέλει τις Αμαζόνες να αποκλείουν παντελώς τους άνδρες από την κοινωνία τους. Δεν τους συναναστρέφονταν και δεν τους αποζητούσαν παρά μόνον για να εξασφαλίζουν την αναπαραγωγή. Σύμφωνα με μια διήγηση η συνεύρεση των Αμαζόνων με άνδρες οριζόταν σε τακτά διαστήματα και κατόπιν συμφωνίας με το γείτονα λαό των Γαργαρέων. Δύο μήνες κάθε άνοιξη Αμαζόνες και Γαργαρείς ανέβαιναν σε ένα γειτονικό βουνό και έσμιγαν με όποιον τους συντύχαινε, μυστικά και στο σκοτάδι. Τα θηλυκά παιδιά τα κρατούσαν οι Αμαζόνες, ενώ τα αρσενικά τα έστελναν στους Γαργαρείς να τα αναθρέψουν. Με τη συμφωνία αυτή οι δύο λαοί τερμάτισαν το μεταξύ τους πόλεμο, αποφασίζοντας να ζήσουν ανεξάρτητοι και περιορίζοντας τις δοσοληψίες τους σε αυτή τη συνεργασία στο θέμα της αναπαραγωγής.[23]Μια άλλη διήγηση θέλει τις Αμαζόνες της Αιθιοπίας να διαπλέουν την Ερυθρά θάλασσα για να σμίξουν με τους εκεί ιθαγενείς άνδρες, κρατώντας μόνο τα κορίτσια και αφήνοντάς τους τα αγόρια. Με τη συνήθεια των Αμαζόνων να συνευρίσκονται, κατά τις ανάγκες τους, με άνδρες με στόχο την τεκνοποιία συνδέεται και ο θρύλος που εμπλέκει το Μεγάλο Αλέξανδρο με τις Αμαζόνες.

Authoring : *Dipla Anthi* *(19/2/2001)*
For citation : *Dipla Anthi , «Αμαζόνες», 2001, Encyclopaedia of the Hellenic World, Asia Minor*
URL: <http://www.ehw.gr/l.aspx?id=3532>

Αμαζόνες

Ο Διόδωρος ιστορεί ότι ενώ ο στρατηλάτης βρισκόταν στην Υρκανία κατέφτασε δήθεν η βασίλισσα των Αμαζόνων Θάλληστρις, ξεχωριστή σε ομορφιά, ρώμη και αντρειοσύνη, με άγημα 300 Αμαζόνων. Όταν ρωτήθηκε για το σκοπό της επίσκεψής της, η Θάλληστρις απάντησε ότι μια και αυτός είχε δειχτεί άριστος ανάμεσα στους άνδρες και εκείνη πρώτη ανάμεσα στις γυναίκες σε δύναμη και ανδρεία, το παιδί δύο τέτοιων γονέων θα υπερείχε μοιραία από όλους τους θνητούς. Ο Αλέξανδρος δέχτηκε και αφού πέρασε μαζί της δεκατρείς ερωτικές νύχτες, της χάρισε πλούσια δώρα και την έστειλε πίσω στο βασίλειό της.[24]Ο Αρριανός διηγείται την ιστορία κάπως διαφορετικά: ο σατράπης της Μηδίας Ατροπάτης παρουσίασε στον Αλέξανδρο 100 γυναίκες ιππείς, ισχυριζόμενος ότι πρόκειται για Αμαζόνες. Ο Αλέξανδρος, φοβούμενος επεισόδια με τους άνδρες του τις απέπεμψε, με την υπόσχεση όμως ότι θα πήγαινε να επισκεφτεί τη βασίλισσά τους για να της κάνει παιδιά.[25] Ο Αρριανός βέβαια αμφισβητεί την πιθανότητα επιβίωσης μέχρι εκείνα τα χρόνια ή και εξαρχής ύπαρξης των Αμαζόνων, και υποθέτει ότι επρόκειτο για γυναίκες βαρβάρων που ήξεραν να ιππεύουν τις οποίες ο Ατροπάτης παρουσίασε στον Αλέξανδρο με την εξάρτυση των Αμαζόνων (πελέκια και πέλτες). Ήδη οι σύγχρονοι του Αλεξάνδρου ιστορικοί εμφανίζονται μοιρασμένοι ως προς τη διάθεσή τους να αναγνωρίσουν την ιστορικότητα της συνάντησης του Αλεξάνδρου με τις Αμαζόνες,[26] η οποία αμφισβητήθηκε και από οψιμότερους συγγραφείς της Αρχαιότητας, όπως ο Στράβων και ο Πλούταρχος.[27]

Εκείνοι που δε δέχονταν την ύπαρξη ανδρών στην κοινωνία των Αμαζόνων υποστήριζαν ότι οι Αμαζόνες έσμιγαν περιστασιακά με ξένους και από τα παιδιά που αποκτούσαν κρατούσαν μόνο τα κορίτσια, ανατρέφοντάς τα ως κυνηγούς και πολεμίστριες και με τις ίδιες αρχές αδιαφορίας για το ανδρικό γένος.[28] Όσοι δέχονταν την ύπαρξη ανδρών, τους απέδιδαν τη θέση που παραδοσιακά κατείχαν οι γυναίκες στην Ελλάδα, με αρκετές διαφοροποιήσεις βεβαίως κατά περιοχή και εποχή. Οι Αμαζόνες στρατεύονταν για ορισμένο χρονικό διάστημα, κατά το οποίο διατηρούσαν την αγνεία τους. Μετά το πέρας της θητείας τους έσμιγαν με άνδρες μόνο για να αποκτήσουν παιδιά, τα οποία άφηναν στη φροντίδα τους. Οι άνδρες έμεναν στο σπίτι ασχολούμενοι, υπό τις διαταγές των γυναικών, αποκλειστικά με τη διαχείριση του οίκου και με την ανατροφή των παιδιών. Δεν είχαν καθόλου συμμετοχή στη διαχείριση των κοινών. Οι γυναίκες κατείχαν όλα τα αξιώματα και αυτές αναλάμβαναν τις στρατιωτικές επιχειρήσεις.[29]

4. Τρόπος ζωής – συνήθειες

Τα κορίτσια των Αμαζόνων σε νηπιακή ηλικία απέκοπταν ή καυτηρίαζαν και ανέκοπταν την ανάπτυξη του δεξιού ή και των δύο μαστών τους ώστε να μην εμποδίζονται στο τέντωμα του τόξου ή στη ρίψη του ακοντίου.[30] Στο πεδίο της μάχης αργότερα γύμνωναν τον ακρωτηριασμένο μαστό τους σε επίδειξη της «ανδροπρεπούς» φύσης τους.[31]

Ο Στράβων σημειώνει κάποιον επιμερισμό εργασιών ανάμεσα στις Αμαζόνες. Κάποιες από αυτές ασχολούνταν με τη γεωργία και την κτηνοτροφία, ιδιαίτερα με την εκτροφή αλόγων, ενώ οι πιο ανδρείες ασκούνταν στις πολεμικές τέχνες και στο κυνήγι.[32] Οι Αμαζόνες είχαν ιδιαίτερη σχέση με τα άλογα εντός και εκτός πεδίου μάχης. Φημίζονταν για την ιππευτική τους δεινότητα και για τα ωραία τους άλογα.[33] Λέγεται ότι πρώτες αυτές πολέμησαν έφιππες.[34]Αρκετά ονόματα επιμέρους Αμαζόνων έχουν ως συνθετικό τη λέξη ίππος, ενώ κάποια αναφέρονται και στις ιδιαίτερες επιδόσεις τους στο κυνήγι.

Authoring : *Dipla Anthi* *(19/2/2001)*
For citation : *Dipla Anthi , «Αμαζόνες», 2001, Encyclopaedia of the Hellenic World, Asia Minor*
URL: <http://www.ehw.gr/l.aspx?id=3532>

Αμαζόνες

Αν και σε άλλες περιπτώσεις μαρτυρείται η ενασχόληση των Αμαζόνων με τη γεωργία, για τις Αμαζόνες της Αιθιοπίας τουλάχιστον σημειώνεται ότι δε γνώριζαν ακόμη την καλλιέργεια των σιτηρών και τρέφονταν αποκλειστικά από τους καρπούς των δέντρων και από το κρέας και το γάλα των αιγοπροβάτων.[35] Σε αρκετές πηγές, εξάλλου, σημειώνεται η ιδιόμορφη δίαιτα των Αμαζόνων με κρέας ερπετών.[36] Ποικίλες είναι οι μαρτυρίες για τη σύνδεση των Αμαζόνων με το χορό. Ο Καλλίμαχος (3ος αι. π.Χ.) διασώζει ότι οι μυθικές Πλειάδες, που πρώτες έστησαν χορούς και ολονύχτιες γιορτές, ήταν κόρες της βασίλισσας των Αμαζόνων.[37] Αλλού ο ποιητής περιγράφει τον τελετουργικό πολεμικό χορό που χόρεψαν οι Αμαζόνες γύρω από το ξόανο που αφιέρωσαν στην Άρτεμη στο ιερό της στην Έφεσο: αρχικά ένοπλες, έπειτα σε κύκλο μεγάλο, χτυπώντας τα πόδια τους δυνατά στη γη, υπό τον οξύ ήχο των συρίγγων και τον πάταγο από τις φαρέτρες τους που κροτάλιζαν.[38] Από οψιμότερη πηγή αναφέρεται ένα είδος αντικριστού, πολύπλοκου χορού ως “pecten Amazonicus”, κατά τον οποίο πιθανώς μία ή περισσότερες σειρές χορευτών έσμιγαν και προσπερνούσε η μία την άλλη.[39]

5. Οπλισμός – εξάρτυση – ένδυση

Στις πηγές οι Αμαζόνες μνημονεύονται ως δεινές τοξεύτριες.[40] Το τόξο αποτελεί βασικό μέρος του οπλισμού τους.[41] Το τόξο της Πενθεσίλειας, όπως εικονιζόταν στη Νέκυια της Δελφικής Λέσχης των Κνιδίων, έμοιαζε με τα σκυθικά,[42] ενώ αλλού σημειώνεται ότι οι Αμαζόνες γέμιζαν τις φαρέτρες τους με βέλη θρακικά.[43] Διάφορα ονόματα Αμαζόνων αναφέρονται στην ιδιαίτερη σχέση τους με το τόξο και τη φαρέτρα. Πολεμούσαν ακόμα με το μονόστομο πολεμικό πέλεκυ, τη σάγαρι,[44] όπλο κατεξοχήν των Σκυθών, αλλά και των Περσών.[45] Η Πενθεσίλεια άλλωστε φέρεται και ως ευρέτρια της σαγάρεως.[46] Αμύνονταν με μια ελαφριά ασπίδα σε σχήμα ημισέληνου, την πέλτη, την οποία χρησιμοποιούσαν Θράκες και Πέρσες.[47] Στα ελληνικά, και μάλιστα τα αττικά αγγεία, που αποτελούν την πιο σημαντική πηγή γνώσης μας για την ελληνική παραστατική τέχνη, αρχικά οι Αμαζόνες πολεμίστριες δε διαφοροποιούνται από τους Έλληνες άρρενες αντιπάλους τους παρά μόνο από το λευκό χρώμα της σάρκας τους, χαρακτηριστική σύμβαση για να δηλωθούν οι γυναικείες μορφές στο μελανόμορφο ρυθμό. Κατά τα άλλα φέρουν την ενδυμασία και τον οπλισμό των Ελλήνων οπλιτών: χιτωνίσκο, θώρακα, περικεφαλαία, κυκλική ή οκτάσχημη ασπίδα, δόρατα, ξίφος ή και τόξο. Σπάνια φέρουν τον πολεμικό πέλεκυ και μόνο προς το τέλος του μελανόμορφου αρχίζουν να εμφανίζονται και με την πέλτη. Με τον ερυθρόμορφο ρυθμό, και ιδιαίτερα μετά τα Περσικά, οι σχετικές παραστάσεις πολλαπλασιάζονται και οι Αμαζόνες αρχίζουν να αποκτούν, εκτός από την εμφάνιση οπλίτη, την ανατολίτικη (περσική, σκυθική) ενδυμασία και οπλισμό: φορούν το μυτερό σκυθικό σκούφο και τις αναξυρίδες και φέρουν τόξο, πέλτη και πέλεκυ. Καμιά φορά οι δύο φορεσιές συνδυάζονται. Η θηλυκότητά τους σπάνια τονίζεται, με το στήθος γυμνό ή διαγραφόμενο κάτω από τον χιτώνα, ποτέ με ιδιαίτερη έμφαση. Αυτό συμβαίνει σε οψιμότερα χρόνια (ελληνιστικά/ρωμαϊκά), οπότε παρουσιάζονται ντυμένες με την εξωμίδα[48] και δίνεται η ευκαιρία, ιδιαίτερα στους γλύπτες, να προβάλουν το γυναικείο κορμί. Σε κανένα σωζόμενο παράδειγμα ωστόσο δεν επιχειρείται κανενός είδους υπαινιγμός στη συνήθεια των Αμαζόνων να ακρωτηριάζουν και να επιδεικνύουν το μαστό τους.

6. Δράση - Αμαζονομαχίες

Η δράση των Αμαζόνων εξαντλείται στην αντιπαράθεσή τους στο πεδίο της μάχης με ήρωες της ελληνικής

Authoring : *Dipla Anthi* *(19/2/2001)*
For citation : *Dipla Anthi , «Αμαζόνες», 2001, Encyclopaedia of the Hellenic World, Asia Minor*
URL: <http://www.ehw.gr/l.aspx?id=3532>

μυθολογίας, όπως ο Πρίαμος, ο Βελλεροφόντης, ο Αχιλλέας, αλλά και οι μέγιστοι πανελλήνιοι ήρωες Θησέας και Ηρακλής. Σε αυτές τις Αμαζονομαχίες, οι Αμαζόνες πολεμούν γενναία αλλά τελικά πάντοτε κατατροπώνονται.

Η κοινωνία των Αμαζόνων, με τον ανδρόγυνο χαρακτήρα τους και με τον αποκλεισμό ή τον εκτοπισμό των ανδρών από τους καίριους πολιτικούς, κοινωνικούς και πολεμικούς ρόλους που αυτοί κατά παράδοση μονοπωλούν, συνοψίζει την ανατροπή όλων των αξιών της ανδροκρατικής κοινωνίας και χρησιμοποιείται ως σύμβολο της ανατροπής ή της υπονόμευσης της αρμονίας και του πολιτισμού που οι άνδρες, και κατεξοχήν οι Έλληνες, αντιπροσωπεύουν. Έτσι στις Αμαζόνες αποδίδεται με βεβαιότητα στην Ελλάδα και ιδιαίτερα στην Αθήνα του 5ου αι. π.Χ. ένας σαφής πολιτικός συμβολισμός (οι Αμαζόνες ως Πέρσες, η Αμαζονομαχία ως παραβολή της πρόσφατης σύγκρουσης Ελλήνων και Περσών), όπως πιστοποιούν πλήθος αγγειογραφίες αλλά και το εικονογραφικό πρόγραμμα του κορυφαίου οικοδομήματος της Αθηναϊκής δημοκρατίας, του Παρθενώνα.

7. Κτίση και επωνυμία πόλεων

Το ηρωικό προφίλ των Αμαζόνων συμπληρώνει η απόδοση σε διάφορες από αυτές της κτίσης και της επωνυμίας πόλεων, αποκλειστικά σχεδόν στη Μικρά Ασία και τη γύρω περιοχή. Πρόκειται ως επί το πλείστον για πόλεις όχι μόνο της Βιθυνίας-Πόντου, όπου συνήθως τοποθετούνταν το βασίλειο των Αμαζόνων, αλλά κυρίως της αρχαίας Αιολίδας σύμφωνα με τη διήγηση που διασώζει ο Ηρακλείδης Ποντικός (4ος αι. π.Χ.) ότι ο Ηρακλής παραχώρησε στις Αμαζόνες την περιοχή από την Πιτάνη μέχρι τη Μυκάλη.[49] Και ο Έφορος εξάλλου τοποθετεί τις Αμαζόνες μεταξύ Μυσίας, Λυδίας και Καρίας.[50] Έτσι αποδίδεται γενικά στις Αμαζόνες η κτίση και επωνυμία της Σμύρνης[51]αλλά και της Εφέσου. Επίσης παρακείμενες περιοχές φέρονται να αντλούν το όνομά τους από Αμαζόνες, όπως η Σίσυρβα από τη Σισύρβη, η Σμύρνα από τη Σμύρνη και η Σάμορνα από τη βασίλισσα και ιέρεια της Αρτέμιδος, μητέρα της Μαζούς, της πρώτης Αμαζόνας.[52] Αλλά και η Λατώρεια, μια ορεινή κώμη κοντά στην Έφεσο, λέγεται ότι ονομάστηκε από μια Αμαζόνα.[53]Η Μύρινα ή Μυρίνη χτίστηκε και ονομάστηκε από την ομώνυμη βασίλισσα,[54] ενώ η Πιτάνη (ή Πιτάνα) και η Πριήνη χτίστηκαν από τη Μύρινα και ονομάστηκαν από εξέχουσες Αμαζόνες της,[55] όπως και η Κύμη,[56] για την οποία επιπλέον μαρτυρείται ότι κατοικούνταν από Αμαζόνες και ονομαζόταν παλιότερα Αμαζόνειον.[57] Όταν η Μύρινα, τέλος, κατέλαβε τη Λέσβο ίδρυσε τη Μυτιλήνη και της έδωσε το όνομα της αδερφής της που είχε συμμετάσχει στην επιχείρηση.[58]

Η περιοχή Πάναιμα της Σάμου, εξάλλου, ονομάστηκε κατά μια άποψη από τη σφαγή των Αμαζόνων που συντελέστηκε εκεί από το Διόνυσο. Οι Αμαζόνες διέφυγαν στο νησί από την Έφεσο, ο θεός τις καταδίωξε και τις πολέμησε, σφαγιάζοντας πολλές από αυτές. Όσοι είδαν αργότερα το αίμα της σφαγής ονόμασαν τον τόπο Πάναιμα.[59]

Και σε άλλες περιπτώσεις πόλεις ή τόποι ονομάστηκαν από Αμαζόνες, επειδή συνδέθηκαν με το θάνατο, την ταφή ή κάποιο πάθημά τους, όπως η Γρύνεια από την Αμαζόνα Γρύνη που βίασε ο θεός Απόλλωνας,[60]η Αναία από την Αναία που τάφηκε εκεί[61] ή η Θιβαΐςαπό μια Αμαζόνα που σκότωσε ο Ηρακλής.[62]Η Σινώπη ονομάστηκε από μια Αμαζόνα που παντρεύτηκε το βασιλιά του Πόντου και έπινε πολύ, γι' αυτό πήρε το παρωνύμιο Σανάπη. Από τη Σανάπη λοιπόν, εκ παραφθοράς, ονομάστηκε και η πόλη Σινώπη.[63]Η Μύρλεια, όπως ονομαζόταν παλαιότερα η Απάμεια, πήρε κατά μία άποψη το όνομά της από μια Αμαζόνα, όπως και η

Authoring : *Dipla Anthi* *(19/2/2001)*
For citation : *Dipla Anthi , «Αμαζόνες», 2001, Encyclopaedia of the Hellenic World, Asia Minor*
URL: <http://www.ehw.gr/l.aspx?id=3532>

Αμαζόνες

Κύννα και η Άμαστρις.[64]

8. Καταγωγή του μύθου των Αμαζόνων

Ήδη από την Αρχαιότητα τίθεται το ερώτημα αν ο μύθος των Αμαζόνων έχει αφετηρία σε κάποια ιστορική πραγματικότητα. Υπήρξε ποτέ κοινωνία Αμαζόνων υπό οποιαδήποτε έννοια και μορφή; Ποιος είναι ο βασικός πυρήνας επάνω στον οποίο επισωρεύτηκε πλήθος διηγήσεων και αναπλάσεων;

Μια θεωρία απορρίπτει την ύπαρξη οποιουδήποτε ιστορικού πυρήνα στο μύθο των Αμαζόνων και αναζητεί τις απαρχές του σε παρόμοιες πολιτιστικές διαδικασίες που γέννησαν και τους μύθους άλλων ανδροπρεπών και ανδρόγυνων γυναικών.

Μια άλλη θεωρία, από αυτές που αναζητούν κάποιο βαθμό ιστορικότητας, αναγνωρίζει ότι πηγή έμπνευσης για το μύθο στάθηκε η συμμετοχή γυναικών στους στρατούς λαών της βόρειας ακτής του Εύξεινου Πόντου, όπως οι Σκύθες ή οι Κιμμέριοι, που σε πρώιμα χρόνια εισέβαλαν στην Μικρά Ασία. Για άλλους, εξάλλου, ο μύθος ξεκίνησε από μια παρεξήγηση: όταν οι Έλληνες ήρθαν σε επαφή με άνδρες πολεμιστές λαών που συνήθιζαν να ξυρίζουν τα πρόσωπά τους, τους πέρασαν για γυναίκες. Ως τέτοιοι έχουν προταθεί οι Σκύθες με τους οποίους οι Έλληνες ήρθαν σε επαφή με το εμπόριο στη Μαύρη θάλασσα, ένας μικρόσωμος λαός, που ήταν επιπλέον και περίφημοι ιππείς, αλλά και οι Χετταίοι με τους οποίους ήρθαν αντιμέτωποι οι Έλληνες κατά τον αποικισμό του 12ου αι. π.Χ. Μια τελευταία θεωρία δέχεται ότι ο μύθος αναπτύχθηκε με αφορμή πολεμικά τελετουργικά δρώμενα, όπου πρωταγωνιστούσαν γυναίκες, όπως στη Λιβύη, ή πάνω στο πρότυπο ένοπλων ιερειών που θυσίαζαν άνδρες.

9. Σχέσεις με θεούς

Αναμενόμενη φαίνεται, λόγω της πολεμικής φύσης τους, η σχέση των Αμαζόνων με τον Άρη, ο οποίος άλλωστε φέρεται ως πατέρας μεμονωμένων Αμαζόνων αλλά και ως γεννήτορας ολόκληρου του γένους τους. Σε ένα έρημο νησί στη θάλασσα του Εύξεινου Πόντου οι βασίλισσες Αντιόπη και Οτρηρή χτίζουν ναό προς τιμήν του θεού, [65] ενώ μια ανώνυμη βασίλισσα ιδρύει από τα λάφυρα των επεκτατικών της εκστρατειών διάφορα ιερά του Άρη και της Αρτέμιδος στο βασίλειο του Θερμώδοντα και καθιερώνει μεγαλοπρεπείς γιορτές προς τιμήν τους.[66] Επίσης, κατά την εκστρατεία τους εναντίον του Θησέα στην Αθήνα οι Αμαζόνες είχαν στρατοπεδεύσει στον Άρειο Πάγο και θυσίαζαν στο θεό Άρη.[67] Στον ίδιο θεό ίσως απευθύνονταν και οι θυσίες λευκών αλόγων, που μαθαίνουμε από αλλού ότι τελούσαν.[68]

Δεινές πολεμίστριες και ορκισμένες παρθένοι, οι Αμαζόνες παραβάλλονται με την Αθηνά. Όταν συμμαχούν με το Διόνυσο, στον αγώνα του τελευταίου εναντίον του Κρόνου και των Τιτάνων, η θεά μπαίνει επικεφαλής τους.[69] Εκτός από τον Άρη εξάλλου οι Αμαζόνες λατρεύουν με φανατισμό και την Αθηνά Παρθένο.[70] Με το Διόνυσο όμως δεν είχαν πάντοτε καλές σχέσεις. Χαρακτηριστική η σφαγή των Αμαζόνων στα Πάναιμα της Σάμου, που προαναφέρθηκε.[71] Ο Διόνυσος είχε δεχτεί επίθεση από αυτές καθώς επέστρεφε από τις Ινδίες, τις νίκησε όμως και τις κυνήγησε. Άλλες τότε κατέφυγαν ικέτιδες στο Αρτεμίσιο της Εφέσου και άλλες πέρασαν απέναντι στη Σάμο.[72]

Authoring : *Dipla Anthi* *(19/2/2001)*
For citation : *Dipla Anthi , «Αμαζόνες», 2001, Encyclopaedia of the Hellenic World, Asia Minor*
URL: <http://www.ehw.gr/l.aspx?id=3532>

Αμαζόνες

Όσον αφορά τις κυνηγετικές τους επιδόσεις, τα μίσανδρα αισθήματα και τη φανατική εμμονή τους στη διατήρηση της παρθενίας, οι Αμαζόνες μοιραία συνδέονται με την Αρτέμιδα. Κάποιες επώνυμες Αμαζόνες παραδίδονται από το μύθο ως συγκυνηγοί της θεάς.[73] Πέρα από την ίδρυση ανώνυμων ιερών προς τιμήν της Αρτέμιδος, όπως προαναφέρθηκε, στις Αμαζόνες αποδίδεται η καθιέρωση της λατρείας της Ταυροπόλου Αρτέμιδος,[74] αλλά και η ίδρυση, κατά μία άποψη, του περίφημου ιερού της θεάς στην Έφεσο. Οι Αμαζόνες το ιδρύουν πριν από την εκστρατεία τους εναντίον του Θησέα στην Αθήνα.[75] Αναθέτουν το ξόανο της θεάς κάτω από μια βελανιδιά, η Ιππώ τελεί την τελετή της αφιέρωσης και όλες, μαζί και η βασίλισσά τους Ούπις, χορεύουν γύρω του τον πολεμικό χορό.[76] Όσοι συγγραφείς δε δέχονται ότι το ιερό το ίδρυσαν οι Αμαζόνες επισημαίνουν τουλάχιστον ότι το γνώριζαν από πολύ παλιά και ότι θυσίαζαν στη θεά σε κάθε δύσκολη περίσταση, όχι μόνο πριν από την εν λόγω εκστρατεία, αλλά και όταν γλίτωσαν από τον Ηρακλή αλλά και από το Διόνυσο, όσες είχαν τότε προσφύγει στο Αρτεμίσιο.

Στην πόλη Πύρριχο κοντά στη Μάνη, ο Παυσανίας σημειώνει δύο ιερά που σχετίζονται με τις Αμαζόνες: ένα προς τιμήν της Αρτέμιδος, της επονομαζόμενης Αστρατείας, γιατί εδώ σταμάτησε η προέλαση των Αμαζόνων, και ένα προς τιμήν του αδερφού της Απόλλωνα, του προσαγορευόμενου Αμαζονίου. Τα ξόανά τους λεγόταν και πάλι ότι τα είχαν αναθέσει οι Αμαζόνες.[77] Ο Απόλλωνας διάκειται φιλικά στις Αμαζόνες, αλλά στις συρράξεις τους με το Θησέα και τον Ηρακλή ευνοεί, όπως είναι λογικό, τους Έλληνες ήρωες.

---

1. Σχολ. σε Ομ., *Ιλ*. 3.189. Κόρες του Άρη: Λυσ. 2 (*Επιτάφ*.).4.

2. Διόδ. Σ. 2.45.3· Ιουστ. 2.4.5· Απολλδ. 2.5.9· Αρρ., *Αν*. 7.13.2. Σχολ. σε Ομ., *Ιλ*. 3.189· Ευστ. 402.36· Στραβ. 11.5.1· Πτολ., *Τετράβ*. παράγρ. 69. Πρβ. Φιλόστρ., *Ηρ*. 19.19.30-31: οι Αμαζόνες δε θηλάζουν τα μωρά τους ώστε να διατηρήσουν τους μαστούς τους νεανικούς για τις μάχες.

3. Ευστ. 402.36· Φιλόστρ., *Ηρ*. 19.19.32-33· Σχολ. σε Ομ., *Ιλ*. 3.189. Με αυτή την ετυμολογία φαίνεται να συμφωνεί και η μακρά αξία του «α» τόσο στο «Αμαζών» όσο και στο «μάζα», σε αντίθεση με το βραχύ «α» στο «μαζός». Πρβ. επίσης το χαρακτηρισμό των Αμαζόνων ως «κρεοβόρων», Αισχ., *Ικ*. 274, αλλά και ως «Σαυροπατίδων» από τη συνήθειά τους να πατούν σαύρες και να τις τρώνε, Στέφ. Βυζ., βλ. λ. «Αμαζόνες».

4. Φερεκ., *FGrH* I απόσπ. 64, Αισχ., *Πρ*. 721-727. Λυσ. 2 (*Επιτάφ*.).4· Sall., *Hist*. απόσπ. 3.73· Ιουστ. 2.4.2· Στέφ. Βυζ., βλ. λ. «Αμαζόνες» (απηχεί τον Έφορο, 4ος αι. π.Χ.). Τζέτζ., *Μεθ' Ομ*.6-7.

5. Ηρ. 9.27Α· Απολλ. Ρ. 2.995· Διόδ. Σ. 2.454· App., *Mith*. 78· Παυσ. 1.2.1.

6. Ευρ., *Ηρ*. 408-410· Prop. 3.11.13-14· Claud., *De raptu Proserpinae* 2.66.

7. Ηρ. 4.115-116.

8. Στραβ. 11.5.1 (απηχεί τους Μητρόδωρο, Σκήψιο και Υψικράτη, 1ος αι. π.Χ.).

9. Στράβ. 11.5.1· Διόδ. Σ. 17.77.

10. Στέφ. Βυζ., βλ. λ. «Αμαζόνες».

11. Αρκτίνος, *Αιθιοπίς* (Πρόκλ. Χρηστ.), Verg., *Aen*. 2.659-660.

12. Serv., *Aen*. 1.243, 2.842· Στράβ. 11.5 (στα όρη πάνω από την Αλβανία).

Authoring : *Dipla Anthi* *(19/2/2001)*
For citation : *Dipla Anthi , «Αμαζόνες», 2001, Encyclopaedia of the Hellenic World, Asia Minor*
URL: <http://www.ehw.gr/l.aspx?id=3532>

Αμαζόνες

13. Διόδ. Σ. 3.52.1-2· Σχολ. Απολλ. Ρ. 2.965 (παραπέμπει στο Διονύσιο Σκυτοβραχίονα, 3ος αι. π.Χ.).

14. Σχολ. Απολλ. Ρ. 2.965 (παραπέμπει στον Ζηνόθεμι, β΄ μισό του 2ου αι. π.Χ.). Διόδ. Σ. 3.53.4 (στη νήσο Εσπέρα μέσα στη λίμνη Τριτωνίδα, κοντά στον ωκεανό που περιβρέχει τη Γη).

15. Διόδ. Σ. 3.52.2.

16. Σχολ. σε Ομ., *Ιλ*. 3.189· Ευστ. 403.14.

17. Αισχ., *Πρ*. 723-724· *Ικ*. 288· Στέφ. Βυζ., βλ. λ. «Αμαζόνες».

18. Ηρ. 4.110.

19. Πτολ., *Τετράβ*. παράγρ. 69: 3.3, «Περί της των χωρών προς τα τρίγωνα και τους αστέρας συνοικειώσεως».

20. Στέφ. Βυζ., βλ. λ. «Αμαζόνες». Βλ. επίσης Έφορ., *FHGr* I αποσπ. 78: οι Σαυρομάτες είναι έθνος γυναικοκρατούμενο αφότου ήρθαν σε επιμειξία με τις Αμαζόνες.

21. Έφορ., *FGrH* 70 απόσπ. 60· Σχολ. Απολλ. Ρ. 2.965.

22. Διόδ. Σ. 2.45.3· Σεξτ. Εμπ. 3.217· Ησ., βλ. λ. «βουλεψίη».

23. Στράβ. 11.5.1-2 (παραπέμπει, εν μέρει, σε Μητρόδωρο και Υψικράτη).

24. Διόδ. Σ. 17.77.1-3.

25. Αρρ., *Αν*. 7.13.2-6 (ανώνυμη η βασίλισσα).

26. Πλούτ., *Αλέξ*. 46· Αρρ., *Αν*. 7.13.3.

27. Στράβ. 11.5.4 (Θαληστρία)· Πλούτ., *Αλέξ*. 46 (ανώνυμη η βασίλισσα των Αμαζόνων).

28. Ιουστ. 2.4.9· Τζέτζ., *Μεθ' Ομ*. 14-18 (παραπέμπει σε Ελλάνικο και Λυσία)· Έφορ., *FGrH* I αποσπ. 103· Σχολ. Απολλ. Ρ. 2.965 (απηχεί τον Ζηνόθεμι, β΄ μισό του 2ου αι. π.Χ.).

29. Διόδ. Σ. 3.53.1-3.

30. Διόδ. Σ. 2.45.3, 3.53.3· Ιουστ. 2.4.5· Πτολ., *Τετράβ*. παράγρ. 69· Απολλδ. 2.5.9· Αρρ., *Αν*. 7.13.2· Σχολ. σε Ομ., *Ιλ*. 3.189· Ευστ. 402.36· Στραβ. 11.5.1.

31. Πτολ., *Τετράβ*. παράγρ. 69· Βλ. επίσης Αρρ., *Αν*. 7.13.2-3.

32. Στραβ. 11.5.1 (απηχεί τους Μητρόδωτρο Σκήψιο και Υψικράτη, 1ος αι. π.Χ.). Βλ. και Διόδ. Σ. 3.46.1.

33. Ευρ., *Ηρ*. 408, *Ιππ*. 307, 581· Πίνδ., *Ο*. 8.47· Αριστφ., *Λυσ*. 677-679.

34. Λυσ. 2 (*Επιτάφ*.).4.

35. Διόδ. Σ. 3.53.5.

36. Ευστ. 402.36· Φιλόστρ., *Ηρ*. 19.19.32-33· Σχολ. σε Ομ., *Ιλ*. 3.189· Αισχ., *Ικ*. 274· Στέφ. Βυζ., βλ. λ. «Αμαζόνες».

Αμαζόνες

37. Σχολ. Θεοκρ. 13.25 (παραπέμπει σε Καλλίμαχο).

38. Καλλ., *Αρτ.* 237-247.

39. Stat., *Ach.* 1.833.

40. Πλάτ., *Νόμ.* 7.806Β· Πίνδ., *Ο.* 13.87-89· Αισχ., *Ευμ.* 627-628.

41. Πίνδ., *Ν.* 3.38·Αισχ., *Ικ.* 288· Νόνν., *Δ.* 37.117.

42. Παυσ. 10.31.8.

43. Verg., *Aen* 5.311-312.

44. Ησ., βλ. λ. «σάγαρις». Οι Αμαζόνες βέβαια κάποτε πολεμούν και με τον κανονικό, αμφίστομο πέλεκυ, με χρήση οικιακή αλλά και στις θυσίες. Q S, 597. Πλούτ., *Ηθ.* 301F-302A (= Αίτια Ελλ. 45). Για τους ιδεολογικούς συμβολισμούς που μπορεί να έχει η χρήση αυτού του τύπου πελέκεως στα χέρια όχι μόνον των Αμαζόνων αλλά και άλλων ανδρόγυνων γυναικών βλ. και Dipla, A., “Murdering Women of Myth in the Art of Classical Athens”, στο *Δώρημα. A Tribute to the A.G. Leventis Foundation on the Occasion of Its 20th Anniversary* (Nicosia 2000), ιδίως σελ. 177-179.

45. Σκύθες: Ηρ. 1.215, 4.5, 7.64. Πέρσες: Ξεν., *Αν.* 4.4.16-18, ΚΠ 1.2.9, 2.1.9, 4.2.22.

46. Plin., *HN* 7.201.

47. Πλούτ., *Πόμπ.* 35.3 («πέλτη Αμαζονική»). Νόνν., *Δ.* 37.118(«σάκος ημιτέλεστον»). Plin., *HN* 1.134 (σχήμα ημισέληνου). Ενδεχομένως είχε και ρομβοειδές σχήμα: Παυσ. 1.41.7, πρβ. Πλούτ., *Θησ.* 27. Σε σχέση με Θράκες: Ηρ. 7.75· Ευρ., *Αλκ.* 498· Αριστφ., *Λυσ.* 563. Σε σχέση με Πέρσες Ξεν., *ΚΠ* 2.1.9, 4.2.22.

48. Abrahams, E.B., *Greek Dress. A Study of the Costumes Worn in Ancient Greece, from Pre-hellenic times to the Hellenistic Age* (London 1908), σελ. 52-53.

49. Ηρακλ. Πον., *FHGr* απόσπ. 34

50. Έφορ., *FHGr* I απόσπ. 87· Στράβ. 12.3.21.

51. Στέφ. Βυζ,. βλ. λ. «Σμύρνα»· Στράβ. 11.5.4. 12.3.21.

52. Έφεσος: Στράβ. 11.5.4. 12.3.21· Ηρακλ. Πον., *FHGr* απόσπ. 34. Σίσυρβα: Στέφ. Βυζ. βλ. λ. «Σισύρβη». Σμύρνα, Σάμορνα: Στέφ. Βυζ. βλ. λ. «Έφεσος».

53. Αθήν. 1.31 (παραπέμπει σε Αλκίφρονα Μαιάνδριο).

54. Στράβ. 11.5.4. 12.3.21.

55. Διόδ. Σ. 3.55.6.

56. Στράβ. 11.5.4. 12.3.21· Διόδ. Σ. 3.55.6

57. Στέφ. Βυζ., βλ. λ. «Αμαζόνειον». Βλ. και Στράβ. 11.5.4.

58. Διόδ. Σ. 3.55.7

Αμαζόνες

59. Πλούτ., *Ηθ*. 303d-e (= Αίτια Ελλ. 56).

60. Serv. In Verg., *Aen*. commentarii 4.3.45.

61. Στεφ. Βυζ., βλ. λ. «Αναία».

62. Στέφ. Βυζ., βλ. λ. «Θιβαΐς».

63. Σχολ. Απολλ. Ρ. 2.946 (παραπέμπει σε Άνδρωνα, 4ος αι. π.Χ., και Εκαταίο, 5ος/4ος αι. π.Χ.)

64. Στέφ. Βυζ. βλ. λ. «Μύρλεια», «Άμαστρις» (παραπέμπει σε Δημοσθένη Βιθυνό) και «Κύννα».

65. Απόλλ. Ρ. 2. 385-387.

66. Διόδ. Σ. 2.46.1-2

67. Αισχ., *Ευμ*. 685-689.

68. Σχολ. Αριστφ., *Λυσ*. 191-192.

69. Διόδ. Σ. 3.71.3-4, 3.74.2 (ορίζεται ως ο δεύτερος Διόνυσος, γιος του Δία και της Ιούς, που βασίλευσε στην Αίγυπτο, και οι εν λόγω Αμαζόνες τοποθετούνται στην περιοχή της Λιβύης).

70. Statius, *Theb*. 12.530-531

71. Αν και δεν πρόκειται μάλλον ούτε για τον ίδιο Διόνυσο ούτε για τις ίδιες Αμαζόνες.

72. Πλουτ., *Ηθ*. 303D-E (= Αίτια Ελλην. 56)· Παυσ. 7.2.7-8. Βλ. και Tac., Ann. 3.61.2· Sen., *Oed*. 479-483.

73. Διόδ. Σ. 4.16.3.

74. Διόδ. Σ. 2.46.1-2. Βλ. και Στράβ. 14.1.19.

75. Παυσ. 7.2.7: αποδίδει την άποψη αυτή στον Πίνδαρο και την απορρίπτει.

76. Καλλ., *Αρτ*. 3.237-250.

77. Παυσ. 3.25.3.

Bibliography :

- **Bennett F.M.**, *Religious Cults Associated with the Amazons*, Columbia University Press, New York 1912
- **Bell R.E.**, *Women of Classical Mythology. A Biographical Dictionary*, New York – Oxford 1991
- **Blok J.H.**, *The Early Amazons. Modern and Ancient Perspectives on a Persistent Myth*, Leiden – New York – Köln 1995

Authoring : *Dipla Anthi* *(19/2/2001)*
For citation : *Dipla Anthi , «Αμαζόνες», 2001, Encyclopaedia of the Hellenic World, Asia Minor*
URL: <http://www.ehw.gr/l.aspx?id=3532>

Αμαζόνες

- **Dubois P.**, *Centaurs and Amazons. Women and the Pre-history of the Great Chain of Being*, The University of Michigan Press, Ann Arbor 1892
- **Bothmer D. von**, *Amazons in Greek Art*, Oxford 1957, Oxford Monographs in Classical Archaeology
- **Gantz T.**, *Early Greek Myth. A Guide to Literary and Artistic Sources*, Balitmore – London 1993
- **Klügmann A.**, *Die Amazonen in der attischen Literatur und Kunst. Eine archäologische Abhandlung*, Stuttgart 1875
- **Lissarrague F.**, *L'autre guerrier. Archers, peltastes, cavaliers dans l' imagerie attique*, Paris – Rome 1990
- **Raek W.**, *Zum Barbarenbild in der Kunst Athens im 6. und 5. Jahrhundert v. Chr.*, Bonn 1981
- **Sobol D.J.**, *The Amazons of Greek Mythology*, South Brunswick – New York – London 1972
- **Tyrell W.B.**, *Amazons. A Study in Athenian Mythmaking*, Baltimore – London 1984
- **Zografou M.**, *Amazons in Homer and Hesiod. A Historical Reconstruction*, Athens 1972
- **Bremer J.M.**, "The Amazons in the Imagination of the Greeks.", *Acta Antiqua Academiae Scientiarum Hungaricae 40*, Budapest 2000, 51-60
- **Graef B.**, "Amazones", P. Wissova, W. Kroll (eds.), *RE I.2*, Stuttgart 1894, 1754-1789
- **Devambez P.**, **Kauffmann-Samaras A.**, "Amazones", *LIMC I, 1*, 1981, 586-653
- **Roscher W.H.**, "Amazonen", W.H. Roscher (ed.), *Ausführliches Lexicon der griechischen und römischen Mythologie*, 2, Leipzig 1884-1890, 267-279
- **Strubbe J.H.M.**, "Gründer kleinasiatischer Städte. Fiktion und Realität", *AncSoc*, 15-17, 1984-1986, 253-304
- **Φωτιάδης Θ.**, *Οι Αμαζόνες εκ Πόντου. Συμβολή στην έρευνα γύρω στην καταγωγή και διαδρομή της εθνολογικής πληροφορίας για μια «φυλή» γυναικών που εμφανίζεται στον Πόντο*, Αθήναι 1985, Αρχείον Πόντου

Webliography :

- Amazons

http://www.pantheon.org/articles/a/amazons.html

- Amazons

http://homepage.mac.com/cparada/GML/AMAZONS.html

Glossary :

αναξυρίδες, οι

Ένδυμα των λαών της Ανατολής. Πρόκειται για στενή περισκελίδα. Σε αρκετούς λαούς (Πέρσες, Σκύθες, Θράκες) οι άνδρες συνήθιζαν να φορούν φαρδιές, άνετες αναξυρίδες από δέρμα. Οι Αμαζόνες εικονογραφούνται με εφαρμοστές αναξυρίδες, διακοσμημένες συχνά με ζιγκ ζαγκ ή οριζόντιες γραμμές.

εξωμίς, η

1. Είδος χιτώνα που συγκρατείται με πόρπη στον ένα ώμο και αποκαλύπτει τον ένα μαστό.
2. Ενδυμα των εργατών και εν γένει των μορφών με έντονη σωματική δραστηριότητα.

Authoring : *Dipla Anthi* *(19/2/2001)*
For citation : *Dipla Anthi , «Αμαζόνες», 2001, Encyclopaedia of the Hellenic World, Asia Minor*
URL: <http://www.ehw.gr/l.aspx?id=3532>

Αμαζόνες

ερυθρόμορφος ρυθμός, ο

Διακοσμητική τεχνική της αγγειογραφίας, κατά την οποία οι μορφές αποδίδονται με ερυθρό χρώμα πάνω στο σκουρόχρωμο φόντο του αγγείου, ενώ οι ενδυματολογικές και ανατομικές λεπτομέρειες δηλώνονται με εγχάρακτες γραμμές.

μελανόμορφος ρυθμός, ο

Διακοσμητική τεχνική της αγγειογραφίας κατά την οποία οι μορφές αποδίδονται με μαύρο χρώμα πάνω στο ανοιχτόχρωμο φόντο του αγγείου, ενώ οι ενδυματολογικές και ανατομικές λεπτομέρειες δηλώνονται με εγχάρακτες γραμμές.

Νέκυια, η

1) Η ενδέκατη ραψωδία της Οδύσσειας όπου ο Οδυσσέας συνομιλεί με τους νεκρούς στο στόμιο του Άδη. Είχε απεικονιστεί από τον Πολύγνωτο στη Λέσχη των Κνιδίων στους Δελφούς. 2) Η προσφερόμενη θυσία στους νεκρούς για τον εξαγνισμό των ψυχών τους.

ξόανο, το

Πρωτόγονο λατρευτικό άγαλμα, χονδροειδές και ανεικονικό. Ήταν συνήθως ξύλινο αλλά υπήρχαν ακόμα λίθινα και ελεφαντοστέινα ξόανα. Η ιερότητά τους ξεκινούσε είτε από κάποιον μύθο είτε από τα στολίδια που τους φορούσαν. Μαρτυρείται και στη Ρωμαϊκή εποχή.

πέλτη, η

Μικρή, ελαφριά ασπίδα, ελλειψοειδής ή οκτάσχημη. Συχνά καλυπτόταν από δέρμα. Αρχικά χρησιμοποιούνταν από βάρβαρους πολεμιστές, στη συνέχεια όμως υιοθετήθηκε από τους Έλληνες (πελταστές) και τους Ρωμαίους.

σατράπης, ο

Ο τίτλος είχε την έννοια του αντιπροσώπου του Πέρση βασιλιά και στην περσική γλώσσα χρησιμοποιούνταν ευρύτατα. Στους αρχαίους συγγραφείς ο όρος προσδιορίζει συνήθως έναν αξιωματούχο του περσικού κράτους που έχει την ανώτατη πολιτική και στρατιωτική εξουσία στη διοικητική του περιφέρεια, τη σατραπεία. Στα Ελληνιστικά χρόνια ο Μέγας Αλέξανδρος εισήγαγε το θεσμό στην οργάνωση της αυτοκρατορίας του στην Ανατολή. Τη Ρωμαϊκή περίοδο με τον ίδιο όρο δηλώνεται το κληρονομικό αξίωμα του Αρμένιου ευγενή, κυβερνήτη αρμενικού κλίματος (καντόνι, ιστορικογεωγραφική ενότητα), που στις αρμενικές περιοχές εντός της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας ασκούσε περιορισμένη εξουσία υπό την επικυριαρχία του Ρωμαίου αυτοκράτορα.